

Универзитет у Београду на управо објављеној Шангајској листи за 2026. годину налази се на 544. месту, каже за Данас Зоран Николић, професор Физичког факултета у Београду, који је врсан познавалац ове теме.

Одговорност за пад на ранг-листи нашег највећег и најстаријег универзитета, који је лане био међу топ 500 светских високошколских установа, таблоиди и медији блиски власти су, очекивано, приписали ректору УБ Владану Ђокићу и “блокадерима”, али професор Николић каже другачије.

Као разлог за најновији резултат Николић наводи чињеницу да УБ из године у годину има приближно истих научних радова, а ове године немамо ниједног истраживача у групи високоцитираних, што је додатно утицало на пласман у групу од 501. до 600 места.

– Светски број радова је све већи сваке године за неких три одсто, а ми имамо исту

популацију и исти број радова. Због таквог броја научних радова сваке године “потонемо” 20 до 30 места, а преко тога нас је сада коштало 70-так места то што више немамо “хигхлу цитед” научнике. Међу најцитиранијима немамо професора Петра Сеферовића, који је до прошле године био ту, и то је најзначајнији параметар који нас је онеспособио да будемо међу првих 500. Да је он остао, били бисмо. Када смо имали двојицу високоцитираних истраживача били смо у првих 400 универзитета. И 2021. смо такође пали испод 500. места, а блокада тада није било – одговара Николић на наше питање да ли су блокаде утицале на рангирање за 2026.

Ректор УБ Владан Ђокић није одговорио на позив Данаса да прокоментарише најновији резултат, а са Универзитета је саопштено да континуитет пласмана на Шангајској листи потврђује међународну препознатљивост Универзитета у Београду.

“Истовремено, представља додатни подстицај да наставимо са унапређењем квалитета научноистраживачког рада, међународне сарадње и услова за развој нових генерација истраживача”, саопштено је са УБ.

Подсећају да Шангајска листа мери учинак универзитета кроз низ међународно упоредивих показатеља. На пласман одлучујуће утичу: квалитет образовања, алумнисти који су освојили Нобелове награде и Филдсове медаље, квалитет наставног особља, запослени који су освојили Нобелове награде и Филдсове медаље, истраживачки учинак, радови објављени у часописима Натуре и Сциенце, радови на СЦИЕ и ССЦИ листама и академски учинак институције по глави становника.

Пласману на листи нашег универзитета највише доприносе научни радови и високоцитирани истраживачи, будући да немамо ни алумнисте ни запослене који су освојили поменуте награде.

Николић каже да, када је реч о публикавању радова у престижним часописима Натуре и Сциенце, стојимо боље него лане, али смо према броју радова отприлике на истом.

– Што се тиче осталих универзитета, Љубљана је 621, Загреб на 665. месту. Истанбулски универзитет је 602. Од нас је бољи атински универзитет Каподистрија, два чешка универзитета Карлов и Масарик и руски Ломоносов, који је испао из првих 150. Овај пут

је испред нас Вилниус у Литванији, као и Санкт Петербург, који је на 542. месту – анализира Николић.

На питање шта треба да предузмемо да се вратимо међу топ 500 на свету, наш саговорник каже да би један високоцитирани истраживач обезбедио лагани улазак у ту групу.

– Овако, потребно је повећати научну популацију. Сви традиционални европски универзитети који немају проширење популације постепено “тону”. Поготово мањих земаља. То је стандардна прича. Када говоримо о проширењу научне популације, то не значи искључиво долазак људи са стране. Могуће је, али је за то потребно створити неке услове. С друге стране, оно где је могуће запослење јесте повећање институтске популације. И ту се наш број људи не мења ни по институтима ни по факултетима. Факултети имају позициона запошљавања, то је фиксни број места. Али би број запослених на институтима у научним звањима могао да се повећа – наводи Николић.

Саговорник Данаса указује и да међу истраживачима данас нема компетитивног односа за финансирање.

– Ми смо категоризацију имали закључно са 2016. и 2017. годином и после тога не постоји компетитивно наглашено финансирање у науци. Ви имате фиксну плату или фиксни хонорар, евентуално неко добије нешто преко. Не могу да кажем да је држава погрешила што је изашла у сусрет захтеву научника из института. Они су се борили за своје плате и за свој статус. Инсистирали су да имају основу, гарантовану основицу, гарантовану плату. Међутим, то са друге стране, ствара неки привид одсуства компетитивности – каже Николић.

Да ли је то добро и правично решење?

– Човек који ради у институту треба да има неку фиксну плату. А са друге стране, ви сте тим одсуством практично направили ситуацију да нема такмичења – каже Николић.

Подсећа да је у два наврата формирана листа научно изврских истраживача, 2024. и 2026, чиме је награђена извршност, али да се односила само на људе у научним звањима.

– Тако да та компетитивност која је раније била наспрам читаве научне популације, где су људи имали потребу да стварају више да би имали већи хонорар или већу плату, овај пут се своди на 10 одсто људи који се налазе само у научним звањима. Када би додатно награђивање постојало и за факултетску популацију, вероватно би био повећан број радова – наводи Николић.

На питање каква је будућност Универзитета у Београду када је реч о пласману на Шангајској листи, Николић одговара да ће се пад наставити ако не будемо имали високоцитиране истраживаче. Процењује да ћемо у првих 600 моћи да останемо још годину, две, ако не буде неких промена.

– Повратак у првих 500, у овом тренутку, је могућ само са „хигхлу цитед“ истраживачима који се појављују на листи коју доноси индексна база Веб ог Сциенце – каже наш саговорник.

Неискоришћени потенцијали

– Нама је природно окружење Европска унија, и на том месту, ако бисмо имали интегрисаност, ишли бисмо напред. Просто, капацитет постоји. Неискоришћени су потенцијали у вези са финансирањем, страним фондовима, додатним новцем, страним студентима, страним докторантима и постдокторандима. То су неискоришћени потенцијали и нашим интегрисањем у европске токове ми бисмо стекли то што нам тренутно фали – истиче Зоран Николић.

(Данас)